

ADRODDIAD I'R CABINET
16 Medi 2014

Aelod Cabinet: Y Cynghorydd Peredur Jenkins

Pwnc: Strategaeth Ariannol 2014/15 – 2017/18

Swyddog cyswllt: Dilwyn Williams, Cyfarwyddwr Corfforaethol

Y penderfyniad a geisir

Penderfynu a oes angen cymryd unrhyw gamau pellach i ymateb i'r darlun diweddaraf sy'n amlygu ei hun.

Cyflwyniad

1. Mae'r Strategaeth Ariannol a fabwysiadwyd gan y Cabinet yn ôl ym mis Chwefror eleni yn seiliedig ar dafluniadau o wariant ac incwm a wnaed bryd hynny, fel a ganlyn -

£m	Eleni	15/16	16/17	17/18	Cyfanswm
Cynnydd gwariant	6.4	7.7	10.2	6.7	31.0
Colled Grant	6.7	4.4	3.5	6.1	20.7
Cynyddu Treth Cyngor 3.5%	(2.7)	(1.8)	(1.9)	(2.0)	(8.4)
Arbedion eisoes yn y gyfundrefn	(8.6)	(0.7)	(0.2)	-	(9.5)
Bwlch i'w ddarganfod	1.8	9.6	11.6	10.8	33.8

2. Yn gynharach yn yr haf, bu i Arweinydd y Cyngor fynychu cyfarfod o Is Grŵp Cyllid o Gyngor Partneriaeth Cymru lle cafwyd rhybudd gan y Gweinidog Llywodraeth Leol na fyddai Llywodraeth Cymru yn medru cadw at y ffigyrau mynegol a gyhoeddwyd ganddynt yn gynharach eleni ar gyfer 2015/16.
3. Yn ddiweddarach daeth llythyr i law gan y Gweinidog Llywodraeth Leol a Busnes y Llywodraeth yn nodi'r pwysau oedd yn disgyn ar Lywodraeth Cymru ac yn datgan ei bod yn bosibl y bydd yn rhaid newid y ffigwr mynegol o -1.5% a roddwyd i lywodraeth leol ar gyfer y Grant Llywodraeth Leol yn 2015/16 gan awgrymu y dylid ystyried sut y byddem yn ymateb i ostyngiad o hyd at -4.5%. Nodwyd hefyd y dylid cynllunio ar gyfer amrediad o setliadau heriol tu hwnt i 2015/16.
4. Pe byddai'r ffigwr o -4.5% yn gwireddu ei hun y flwyddyn nesaf, byddai hyn yn unig yn golygu y byddai'r bwlch ariannol ar gyfer 2015/16 yn cynyddu o'r £9.6m a nodir uchod i £13.1m.

5. Wrth gwrs, nid yw hynny yn ystyried unrhyw newidiadau posibl yn y tybiaethau gwariant lle gwyddom eisoes nad yw'r tybiaethau uchod yn ystyried y cynnydd sydd am fod yng nghostau pensiynau athrawon yn 2015/16 y cafwyd gwybod amdano erbyn hyn. Felly mae'n annhebygol y byddwn yn gweld achubiaeth yn y ffigyrau gwariant.
6. Gan gymryd ein bod am weld bwloch ehangach yn 2015/16 (a thrwy hynny fod y bwloch dros y 4 blynedd hefyd am fod yn fwy) mae yna gwestiwn yn codi a ddylem fel Cyngor fod yn symud oddi ar y trywydd presennol.
7. Bydd y Cabinet yn cofio mai'r bwriad cychwynnol o ran cynllunio i ddarganfod y bwloch o £34m oedd i weithredu yn ôl yr egwyddorion canlynol -
 - Uchafu'r arbedion effeithlonrwydd y gellir eu gwireddu yn gyntaf;
 - Ystyried rhoddi targed i'r gyllideb ysgolion yn seiliedig ar asesiad o beth sydd yn ymarferol bosibl;
 - Ystyried a fydd yna arbedion yn deillio o ad-drefnu y gellir dibynnu arnynt;
 - Ystyried cynnydd yn y Dreth gyngor o fewn amrediad 3.5% i 5%;
 - Toriadau gwasanaeth ar gyfer y ffigwr sydd ar ôl.
8. Tydi'r ffaith fod Llywodraeth Cymru yn bwriadu gwneud y bwloch yn fwy ddim am newid ein gallu i gael mwy o arbedion effeithlonrwydd ac yn y blaen a'r cyfan y bydd yn ei olygu yw y bydd maint y toriadau gwasanaeth y bydd yn rhaid i ni eu cyflawni yn cynyddu.
9. Gan fod arbedion effeithlonrwydd yn cymryd amser i hadu ac i'w cyflawni mae hyn hefyd wrth gwrs yn cynyddu'r siawns y byddwn angen gwireddu toriadau gwasanaeth yn 2015/16.
10. Mae o fodd bynnag yn tanlinellu'r angen i beidio â llaesu dwylo yn ein hymgais i ddarganfod arbedion effeithlonrwydd, ac mae'n galonogol nodi fod y tafluniad diweddaraf yn awgrymu y bydd gennym arbedion effeithlonrwydd gwerth dros £15m i'w hawgrymu i'r aelodau erbyn yr Hydref.
11. Fodd bynnag dim ond canran o'r swm yma y gellir ei gyflawni erbyn 2015/16 wrth gwrs, gan fod arbedion effeithlonrwydd yn cymryd amser i'w gwireddu.
12. 'Rwyf wedi cytuno'r drefn ar gyfer rhoddi ystyriaeth i'r meysydd hynny lle gellid torri, mewn ymgynghoriad gyda'r swyddogion perthnasol, ac fe fydd Penaethiaid Gwasanaeth yn adrodd ar y meysydd yma rhwng Hydref a Rhagfyr, gyda golwg ar gynnal ymgynghoriad eang gyda phobl Gwynedd ar ddechrau'r flwyddyn galendr, cyn gofyn i holl aelodau'r Cyngor roddi barn ar y blaenoriaethau y dylem fabwysiadu.
13. Yr hyn sy'n siomedig am ddatganiad y Gweinidog yw'r ffaith ei bod yn awgrymu y byddant yn newid ffigyrau Grant Llywodraeth Leol eto ar gyfer 2015/16, ar ôl gwneud hynny eleni o'r +0.9% a gafwyd yn wreiddiol i'r -3.8% a welwyd mewn gwirionedd. I ryw raddau 'roedd modd deall y gostyngiad a gafwyd ar gyfer eleni, oherwydd y problemau yr oeddent yn eu hwynebu yn iechyd, ond wrth gynllunio ymlaen a chyhoeddi setliad amodol ar gyfer

2015/16 byddwn wedi disgwyl i Lywodraeth Cymru fod wedi cymryd anghenion y gwasanaeth lechyd i ystyriaeth.

14. Mae newid eto eleni yn codi cwestiynau ynglŷn â faint o gynllunio ymlaen llaw gwirioneddol sy'n cael ei wneud gan y Llywodraeth, a rhaid gofyn y cwestiwn a ydynt mewn gwirionedd ddim ond yn edrych ar faterion cyllidebol o flwyddyn i flwyddyn?

Casgliad

15. Fel y nodir uchod, beth bynnag fydd y ffigur grant terfynol, nid yw hynny am newid ein gallu i ddarganfod mwy o arbedion effeithlonrwydd. Felly, gan fod ein strategaeth bresennol eisoes yn cynnwys ymgais i uchafu arbedion o'r fath, nid oes unrhyw beth gwahanol y gallwn ei wneud i ddygydd ag unrhyw gynnydd yn y bwloch ariannol heblaw gweithredu mwy o doriadau.

16. Yn sgil hynny, dylid nodi fod y tebygolrwydd o doriadau yn 2015/16 yn fwy tebygol nawr nag a fu.

Barn y swyddogion statudol

Prif Weithredwr:

Mae wynebu'r math o her ariannol yr ydym wedi bod yn ei ragweld yn eithriadol o anodd. Rwy'n gresynu felly bod newidiadau diweddar o du'r Llywodraeth yn newid y rhagolygon cyllidol mor sylweddol fel ein bod yn gorfod ystyried eto ein hymagwedd tuag at doriadau gwasanaeth a hefyd yr amserlen tebygol ar gyfer eu gweithredu.

Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb.

Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi bod yn rhan o drafodaethau perthnasol cyn i'r Aelod Cabinet dros Adnoddau (Cynghorydd Peredur Jenkins) a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol (Dilwyn O Williams) lunio'r diweddariad yma i'r strategaeth ariannol. Gallaf gadarnhau cywirdeb y rhagdybiaeth ddiwygiedig sy'n rhan 4 o'r adroddiad, yn ogystal â rhesymoldeb y casgliadau sy'n paragraffau 15 a 16.

Gan ddisgwyl ail ostyngiad sylweddol yn ein grant (4.5% erbyn 2015/16 ar ôl 4% yn 2014/15), mae'n hanfodol fod Aelodau a swyddogion yn ymlynu at ein cynlluniau presennol i gyflawni arbedion effeithlonrwydd ac i adnabod / blaenoriaethu toriadau cyllideb posibl.